

turfoderet og Gjødningen ikke komme til fuld Anvendelse i Kjøbstæderne, thi Værmen udbringes tvertimod der, hvor den i Reglen anvendes til Malkekvæg, til betydeligt mere, end den vilde kunne udbringes til, anvendt ved Landbrænderier, ikke at tale om, at netop dens Anvendelse paa nysnævnte Maade i Kjøbstæderne skaffer et stort Antal Familier let Afgang til et Hovednæringsmiddel (Mælk), som det ellers mange Gange vilde være yderst vanskeligt at faae. Hvad Gjødningen fra Kjøbstadbrænderierne angaar, da er der heller ingen Tvivl om, at den kommer til fuld Nytte, idet den fra disse navnlig kommer et stort Antal mindre Landbrug tilgode. Vel er det saa, at Forholdene enkelte Steder — f. Ex. i visse Dele af Preussen, hvor Jorden ifkun egnen sig til at give en mindre værdifuld og vanskeliggere transportabel Afgrøde, som derfor ikke kan bære Forfendelsesudgifter, — kunne føre med sig, at Landbrænderier i større Omfang oprettes paa Grundlag af saadanne Produkter, men da her kun er at tage Hensyn til vore egne Forhold, kunne vi ikke lade Exempler andetstedsfra gjælde imod Kjendsgjerninger, hentede fra vort eget Land. Det er saaledes ubestrideligt, at, uagtet Regjeringen navnlig i de sidste Decennier ingenlunde har været utilbøielig til at meddele Bevillinger til Anlæg af Landbrænderier, ere Begjæringer om saadanne dog ikke fremkomne i større Antal, men hvad der navnlig turde vise den ovenstaaende Sætnings Uholdbarhed hos os, er den Kjendsgjerning, at et forholdsvis meget stort Antal Brænderier ere nedlagte, og det netop i de Egne af Sylland, hvor Sædens Bestaenhed, og de endnu ikke udviklede Kommunikationsmidler dog skulde tale for, at de navnlig maatte finde deres Plads. Efter Udvalget tilhændekomne Oplysninger ere saaledes nedlagte mellem Ringkjøbing og Ribe: Højslemed, Hønnegaard, Endrupholm, Faaborg By, Lindberg Mølle, Rærup, Dalager, Sillingholm, (Warm Mølle er ikke nedlagt, men drives ikke); mellem Lemvig, Hølstebro og Ringkjøbing: Nysensten og Refsenborg; mellem Skive og Hølstebro: Hastrup og Spøttrup; mellem Aalborg, Viborg og Aarhus: Thustrup, Refsnæs, Løvenholm og Hestbæk; mellem Aarhus og Kolding: Ansf. Mølle, Keilstrup, Guldb-

forhoved, Hastrup og Langkjær; i Hjørring Amt: Nørre-Eskjær.

Naar nu dertil kommer, at Tilveiebringelsen af Naaproductet (Korn og Kartofler) og af den fornødne Tilbebrændsel, navnlig Kul, i Reglen er langt lettere i Kjøbstaden end paa Landet, hvilket ogsaa gjælder Redskabernes Vedligeholdelse, saa kan Udvalget ikke skjønne rettere, end at Brænderidriften paa Landet ikke kan slaa Rod i vore Forhold, og at der ialtsald udenfor den af os foreslaaede Grændse af 1 1/2 Mil fra Kjøbstæderne er levnet Landbrænderiindustrien tilstrækkelig Plads, og at Kjøbstadbrænderierne, der have udviklet sig under de nu bestaaende Forhold i et saa langt betydeligere Omfang end denne Industri paa Landet, bør nyde samme Beskyttelse, som igjennem de gjældende Næringslove allerede er fastslaaet for mange lignende Forhold.

Et Mindretal (Granden; Andersen Hansen og Quistgaard) er enigt med Flertallet i selve Forslaget, uagtet Brænderiindustrien ikke forekommer dem mindre egnet for Landet end for Kjøbstæderne. De erkjende vel, at Udbyttet af Værmen er større, hvor den anvendes til Malkekvæg, men hvor den bruges til Fedning, anse de Udbyttet for lige. De antage, at ligesaa mange Brænderier ere nedlagte i Kjøbenhavn og Kjøbstæderne som paa Landet, og at Grundene til Landbrænderiernes Nedlæggelse ofte have været Mangel paa Kapital og Indsigt i Driften, samt den Omstændighed, at de ikke have kunnet deltage i Gjærfabrikationen paa Grund af deres Beliggenhed. Eigesaa tidt kunne de tillægge Tilveiebringelsen af Naaproductet og Tilbebrændsel nogen større Betydning, idet de formene, at enkelte Landbrænderier, endogsaa hvad dette sidste angaar, ere heldigere stillede end Kjøbstadbrænderierne. Naar de desuagtet slutte sig til Forslaget, da er det af Hensyn til Kjøbstæderne, og i Erkjendelse af, at der ikke ved dette affiktes nogen snæver Grændse for Anlæg af Brænderier paa Landet.

De til disse Paragrapher stillede Endringsforslag findes under Nr. 1, 2, 3, 4, 5.